

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2015 M. VASARIO 25 D. NUTARIMO NR. 217 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO PREVENCIJOS TARPINSTITUCINIO VEIKLOS PLANO PATVIRTINIMO“ PAKAITIMO“
PROJEKTO (TOLIAU – NUTARIMO PROJEKTAS)
DERINIMO PAŽYMA**

Nr.	Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl į pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
1.	Lietuvos Ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2019-04-09 raštas Nr. (24.37E)-6K-1902032	<p>Projekto 3 priedo Priemonės, prisidedančios prie plano įgyvendinimo, (toliau – Priedas) 3.1.8, 3.1.9 ir 3.1.10 papunkčiuose numatytos priemonės sukurti tabako žaliavos licencijavimo mechanizmą, taip pat kaitinamojo tabako ir elektroninių cigarečių licencijavimo mechanizmą. Pažymėtina, kad Licencijavimo pagrindų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937, (toliau – Aprašas) nurodyta, kad svarstant galimybę licencijuoti tam tikrą veiklą, turi būti įvertinta veiklos keliama rizika pažeisti svarbius visuomenės interesus ir pasirinktos veiklos reguliavimo priemonės – veiklos licencijavimo – atitiktis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytiems principams (tikslingumo, proporcingumo, efektyvumo ir kt.) bei Aprašo 5–7 punktų nuostatomis. Aprašo 5 ir 7 punktuose nustatyta, kad veiklos licencijavimas – tinkama teisinio reguliavimo priemonė tik tada, kai jis atitinka šias sąlygas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veiklos licencijavimu siekiama išspręsti aiškiai nustatytą problemą ir apsaugoti svarbius visuomenės interesus ir nėra mažiau ribojančių priemonių nustatytai problemai spręsti ir svarbiems visuomenės interesams apsaugoti, tai yra, įvertinus veiklos licencijavimo alternatyvas (pavyzdžiui, 	<p>Atsižvelgta iš dalies. Pažymėtina, kad Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės prevencijos programos, patvirtintos Seimo 2018-12-13 nutarimu Nr. XIII-1765 (toliau – Programa), 67 punkte nurodyta, kad Programos trečiasis tikslas yra sumažinti alkoholio, tabako gaminių ir su tabako gaminiiais susijusių gaminių prieinamumą (fizinį ir ekonominį), siekiant apsaugoti visuomenės ir asmens sveikatą. Šiam tikslui pasiekti numatytos įgyvendinimo priemonės 68.3. < nuolat tobulinti veiklos su alkoholio produktais ir tabako gaminiiais licencijavimo mechanizmą, atsižvelgiant į ES taikomą praktiką>, 68.4. <tobulinti tabako žaliavos priežiūros mechanizmą, atsižvelgiant į ES valstybių narių gerąją patirtį;>.</p> <p>Be to, Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisijos 2018 m. gruodžio 7 d. posėdyje (protokolo 2.2 papunktis) buvo nutarta, kad Ekonomikos ir inovacijų ministerija kartu su Finansų ministerija <i>iki 2019 m. vasario 15 d. turi parengti ir pateikti Vyriausybei teisės aktų projektus, susijusius su veiklą, kurios yra sudedamosios tabako apyvartos (pavyzdžiui, tabako žaliavos apyvartos, tabako gaminių gamybos įrangos gamybos, įvežimo, išvežimo, laikymo, tarpininkavimo) dalys, licencijavimu.</i></p> <p>Pagal Muitinės departamento, Valstybinės mokesčių inspekcijos pateiktus duomenis, neapdorotas tabakas, įvežtas iš kitų valstybių, Lietuvoje panaudojamas neteisėtai tabako gaminių gamybai ir nesant licencijavimo mechanizmo, t. y. nežinant vietų, kuriose leidžiama verstis veikla su neapdorotu tabaku, procesą sunku sukontroliuoti ir identifikuoti subjektus, užsiimančius šia veikla. Lietuvos Respublikos ūkio subjektai, kaip priedangos bendrovės, vis intensyviau įtraukiami į galimai fiktyvius ES vidaus prekybos tabaku sandorius su kaimyninių šalių (ypač Lenkijos) ūkio subjektais, susijusiais su neteisėta tabako apyvarta. Lietuvoje tabako žaliava</p>

savireguliacijos galimybę, veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą ir kontrolę), nustatoma, kad veiklos licencijavimu siekiamų tikslų kitos priemonės nepadėtų pasiekti, o pasirinkta teisinio reguliavimo priemonė – veiklos licencijavimas – neriboja ūkio subjektų teisių ir laisvių daugiau, nei to reikia veiklos licencijavimu siekiamam tikslui pasiekti;

- licencijavimas netaikomas tik kaip priemonė rinkos dalyvių skaičiui apriboti ar juo nesiekama tik gauti papildomų biudžeto pajamų.

Aprašo 7 punkte nustatyta, kad kai nenustatoma jokių veiklos vykdymo reikalavimų ir kaip vienintelę sąlygą pradėti veiklą siekiama ūkio subjektui nustatyti pareigą pateikti informaciją apie veiklos vykdymą, tokia veikla nelicencijuojama, o informacija apie veiklos vykdymą teikiama veiklos vykdymo metu.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos finansų ministerija šiuo metu Lietuvos Respublikos Vyriausybei yra pateikusi Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 4 ir 9 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo projektą (toliau - Akcizų įstatymo projektas), kuriuo yra siekiama nustatyti akcizus neapdorotam tabakui (tabako žaliavai). Nustatant akcizus tabako žaliavai yra sukuriamas priežiūros ir kontrolės mechanizmas, pavyzdžiui, atsiranda prievolė vietos mokesčių administratoriui, kurio veiklos teritorijoje registruotas ūkio subjektas, pateikti akcizų už neapdorotą tabaką deklaraciją, t.y. kontrolės institucijoms pateikiama informacija apie vykdomą veiklą, kas atitinka licencijavimo mechanizmo kūrimą, nes pagal Aprašo 2.1. papunktį licencija – tai dokumentas (leidimas, liudijimas, teikimas, atestatas, sprendimas, sertifikatas, pažymėjimas ar

dar nėra akcizų objektas, todėl jam negalima taikyti Akcizais apmokestinamų prekių gabenimo ir kontrolės sistemos priemonių, netaikomos rinkos reguliavimo priemonės – licencijavimas, todėl tuo naudojasi nelegalią tabako gamybą organizuojantys ir vykdančys asmenys. Pagal Muitinės departamento duomenis, muitinės pareigūnai nuo 2002 m. sulaikė 102 tonas tabako žaliavos (iš jų galima pagaminti apie 9 mln. pakelių cigarečių), likvidavo 6 nelegalius tabako fabrikus, o nuo 2011 metų, padedant Muitinės kriminalinės tarnybos pareigūnams, ES šalyse (Lenkijoje, Latvijoje, Jungtinėje Karalystėje, Belgijoje) buvo likviduoti 5 nelegalūs tabako fabrikai. 2018 m. Lietuvos muitinėje sulaikyta 96 760 kg tabako, t. y. beveik 8 kartus daugiau negu per 5 metų laikotarpį. Taip pat sulaikyti tabako apdorojimo įrenginiai (5 vnt). skirti tabako lapų smulkinimui ir kitokiam apdorojimui.

Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, surinktais iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administratorių dėl tabako žaliavos licencijavimo, iš 18 šalių, 9 šalyse taikomos akcizų prievolės, 2 šalyse nustatytas maito mokestis, 6 šalyse taikomas licencijavimas, 6 šalyse taikomas licencijavimas ir akcizų prievolės.

Pažymėtina, kad pagal Akcizų įstatymą prievolė mokėti akcizą nesiejama su prekybos ar gamybos vietomis. Prievolė mokėti akcizą atsiranda tada, *kai subjektai patys įsiregistruoja kaip mokėtojai*, todėl prekybos ar gamybos vietos nėra žinomos. Be to, atsižvelgiant į tai, kad prieš išduodant licencijas yra tikrinama subjektų nepriekaištinga reputacija, licencijavimo mechanizmas užtikrina patikimų subjektų dalyvavimą ūkinėje veikloje.

Atsižvelgiant į Programos nuostatas, Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisijos numatytas priemones bei siekiant kompleksinio klausimų, susijusių su tabaku ir tabako gaminių apyvarta, sprendimo, į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabas dėl kaitinamojo tabako ir tabako žaliavos licencijavimo, neatsižvelgta.

Pagal Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymą (toliau – Įstatymas), *kaitinamojo tabako produktai klasifikuojami kaip tabako gaminiai*, kuriems yra taikomos Įstatymo nuostatos, taigi ir nuostatos dėl licencijavimo. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 50 d. nutarimu Nr. 1450

panašiai), reikalingas tam tikrai ūkinei veiklai pradėti ar vykdyti, įrašymas ar įsirašymas į sąrašą, registrą, valstybės informacinę sistemą, kuriais įgyjama teisė pradėti ar vykdyti tam tikrą ūkinę veiklą, privalomas informacijos pateikimas prieš pradedant vykdyti ūkinę veiklą (toliau – deklaracija (pranešimas)), taip pat kitoks leidimo vykdyti ūkinę veiklą suteikimas. Tai pat atkreiptinas dėmesys, kad analogiška prievolė dėl informacijos pateikimo priežiūros institucijai apie elektronines cigaretes ir jų pildykles yra nustatyta šiuo metu galiojančiame Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 9³ straipsnio 1 dalyje, t. y. elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių gamintojai ir importuotojai pateikia Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui Vyriausybės nustatyta tvarka pranešimą apie elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, kurias ketina pateikti rinkai.

Akcizų įstatymo projekte nustačius akcizų taikymą tabako žaliavai bus sudarytos teisinės prielaidos užkirsti kelią piktnaudžiavimo atvejams, kai neapdorotas tabakas iš esmės panaudojamas nelegaliai apdoroto tabako gaminių gamybai, todėl licencijavimo mechanizmo kūrimas siekiant užtikrinti tabako žaliavos kontrolę praranda tikslą ir yra papildoma administracinė našta ūkio subjektams.

Pažymėtina, kad Ekonomikos ir inovacijų ministerijai nėra pateikta jokių duomenų apie tai, ar buvo įvertinta siūlomų priemonių atitiktis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytiems principams, taip pat ar nėra mažiau ribojančių priemonių nustatytai problemai (kuri taip pat nėra nurodoma) spręsti ir ar minėti licencijavimo

patvirtintose Didmeninės ir mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklėse (toliau – licencijavimo taisyklės) nėra įrašyto kaitinamojo tabako. Taigi siekiant teisės aktų vientisumo, būtina suderinti Įstatymo ir licencijavimo taisyklių nuostatas, papildant licencijavimo taisykles kaitinamojo tabako sąvoka.

Į pastabą dėl priemonės 3.1.10 atsižvelgta.

		mechanizmai nebus naudojami tik kaip pareiga ūkio subjektui pateikti informaciją apie veiklos vykdymą nenustatant jokių veiklos sąlygų. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nepritariame Projekto Priedo 3.1.8, 3.1.9 ir 3.1.10 papunkčiuose numatytoms priemonėms.	
2.	Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2019-05-14 atsakymas el. paštu	<p>Atsakant į raštą dėl tarpinstitucinio veiklos plano, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pateikė specialistų nuomonę - nepritarti, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencijai siūlomoms priskirti TVP priemonėms. Atkreipdami dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimo „Dėl Bazinių paslaugų paketo šeimai patvirtinimo“ artimiausiu metu bus teikiamas svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės, todėl numatyti vertinimą priemonės, kuri dar nepradėta įgyvendinti, nėra tikslinga. Šiame nutarimo projekte numatyta priemonė „Psichosocialinė ir psichologinė pagalba“, kuri neapsiribos tik pagalbos teikimu priklausomiems asmenims, tai yra platesnė paslauga apimanti pagalbą šeimoms, asmenims, išgyvenantiems krizę ar patyrusiems stiprius emocinius išgyvenimus (sunkias ligas, netektis, skyrybas šeimoje, psichologinį, moralinį, fizinį ar seksualinį smurtą, krizinį nėštumą), vartojantiems psichiką veikiančias medžiagas, turintiems elgesio ar (ir) emocijų sunkumų arba sutrikimų, ir jų šeimoms, artimiesiems, apimanti socialinę, psichologinę pagalbą, sielovadą.</p> <p>Abejotina ar pagal 2.1.13 priemonės pavadinimą ją galima laikyti priemone („įvertinti modelio parengimo poreikį“), neaiškus jos įgyvendinimas. Kad poreikis reintegracijai yra ir tam reikia numatyti priemonės nieks neabejoja, klausimas tik kaip tą įgyvendinti. Atkreipiame</p>	<p>Neatsižvelgta. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2019 m. vasario 1 d. raštu Nr. (25.3-31)SD-575 nepateikė naujų pasiūlymų TVP, tik paliko vieną iš 2018 metais numatytų TVP priemonių „teikti psichosocialinės reabilitacijos ir integracijos į darbo rinką paslaugas asmenims, priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų“, o Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento 2019 m. gegužės 3 d. raštu Nr. S1185(8) pasiūlytomis priemonėmis nepitarė.</p> <p>Vadovaudamasis Strateginio planavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 827 21.1 papunkčiu, TVP koordinatorius (t. y. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas) teikia dalyvaujančioms institucijoms pasiūlymus dėl TVP plano tikslų, uždavinių ir laukiamų rezultatų nustatymo, o dalyvaujanti institucija, vadovaudamasi 21.2 papunkčiu (šiuo atveju – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija), privalo tinkamai organizuoti atitinkamų TVP priemonių įgyvendinimą ir užtikrinti, kad priemonės būtų įgyvendintos laiku, racionaliai panaudojant skirtus asignavimus, o pasiekti rezultatai atitiktų keliamus tikslus. Atsižvelgiant į tai, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija nepasiūlė priemonių, skirtų TVP tikslams, uždaviniams realizuoti bei laukiamiems rezultatams pasiekti, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas pasiūlė, pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetenciją, galimas TVP priemones, atsižvelgdamas į Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018–2028 metų programoje išskeltus tikslus ir uždavinius.</p> <p>Įvertinus, kad yra parengtas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateiktas svarstyti Bazinis paslaugų šeimai paketas, kuriame yra numatyta psichologinė, psichosocialinė pagalba, priklausomybės konsultavimo, skirtingos socialinės paslaugos psichiką veikiančias medžiagas vartojantiems ar priklausomiems asmenims, taip pat atskiros pakete</p>

	<p>dėmesį, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtame Psichologinės socialinės reabilitacijos paslaugų priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų asmenims finansavimo modelio projekte yra siūloma „Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje nėra aiškiai apibrėžta reintegracijos vykdymo tvarka, pagalbos metodai ir priemonės, siūloma ateityje numatyti finansavimą iš valstybės biudžeto lėšų priklausomų nuo psichoaktyviųjų medžiagų asmenų reintegracijos pilotiniam projektui įgyvendinti (parengti reintegracijos paslaugų teikimo modelį ar paketą ir jį išbandyti praktikoje ne trumpiau nei 3 metus), vėliau praktiniais įrodymais grįstą reintegracijos paslaugų teikimo modelį taikyti šalyje. Pilotinio projekto įgyvendinimą siūloma pavesti NTAKD.“</p>	<p>nurodytos paslaugos, kurios įsigalios 2019 ir 2020 m. Atsižvelgiant į tai, siūloma priemonės „Parengti kompleksinės pagalbos nuo psichoaktyviųjų medžiagų priklausomiems asmenims ir jų šeimos nariams paslaugų savivaldybėse turinio ir įgyvendinimo vertinimą“ įgyvendinimą numatyti 2021 metais.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje nėra aiškiai apibrėžta socialinės rizikos asmenims, priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų, reintegracijos vykdymo ir finansavimo tvarka, pagalbos metodai ir priemonės, siūloma priemonės „Įvertinti reintegracijos paslaugų finansavimo modelio šalyje, skirto socialinės rizikos asmenims, priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų, sėkmingai baigusiems psichologinės socialinės reabilitacijos programas, parengimo poreikį“ įgyvendinimą numatyti 2020 metais.</p> <p>Pažymėtina, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pasiūlytos įgyventi TVP 3 priede nurodytos priemonės 2.1.12 ir 2.1.13 atitinka Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatuose apibrėžtus veiklos tikslus ir funkcijas, kuriose nurodyta, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formuoja socialinės integracijos politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą; - koordinuoja asmenų, sergančių priklausomybės nuo psichotropinių medžiagų ligomis, nuteistųjų ir asmenų, paleistųjų iš laisvės atėmimo vietų, taip pat kitų socialinių grupių socialinės integracijos procesą; - analizuoja ir vertina socialinių paslaugų būklę šalyje ir teikia pasiūlymus savivaldybėms dėl socialinių paslaugų planavimo, organizavimo; - teikia savivaldybių institucijoms metodinę paramą vaiko ir jaunimo teisių apsaugos, socialinių išmokų ir kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo, socialinės paramos mokiniams teikimo, socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo užtikrinimo klausimais.
--	---	--

Teisėkūros ir teisinio vertinimo
skyriaus vedėja
Rita Cicėnienė

Rita Cicėnienė
2019-05-23

Lietuvos Respublikos
Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Vėryga
2019-05-27

Dokumentų valdymo ir
asmenų priėmimo skyriaus
vyr. specialistė

Rasa Sinkevičiūtė
2019-05-22